

NAPREDNJAK

NEJUNAČKOME VREMENU U PRKOS!

RUKOPISI SE NE VRACAJU. - PISMA I POŠILJKE NEPLAĆU. - ČENE NE PRIMAJU SE. - OGLASI SE RACUNAJU 16 PARA PO PETIT RETKU, A ZA VIŠE PUTA PO POGODBI. PRIOPĆENJA I ZAHVALE 20 - - - PARA PO RETKU. - - -

Pretpлата: za Šibenik (donošenjem kući) godišnje Kr. 5.- za Austr.-Ugarsku Monarhiju godišnje kr. 6.50 - za inozemstvo godišnje kr. 8.50 - Pojedini broj u mjestu 8 para, vani 10 para.

IZLAZI SVAKOG PETKA.

Odgovorni urednik: A. - VJEKOSLAV TRINAJSTIĆ. Izdavač, vlasnik i tisak „Pučka Tiskara“ D.r V. Ijadica i drugovi u Šibeniku.

Novo doba na Balkanu.

Dneva 30 Maja potpisani su preliminarni mira u Londonu između balkanskih saveznika i Turske. Tijem aktom prestaje ratno stanje s jedne strane, a s druge udara se Turskoj zadnja granica u Evropi a njome prestaje zapravo opstajanje turske sile u Evropi uopće, a u našim pitomim krajevima napose.

Balkan dobiva novo lice i njegovo državno i nacionalno udešenje postaje onakovo, kakovo je davno moralo biti, da nije bilo svih onih intriga, koje vješto izmisliše krilatru riječ *statusa quo*.

Status quo bio je neke vrsti gordijskog uzlja, koji je bio lukavošću Evrope s dana na dan sve to više zauzli i mršen, samo da ga se nikad ne razmrši. To nerazmršenje nije bilo radi sviju, ni protiv sviju; bilo je napereno protiv našeg naroda na Balkanu, protiv Srba i Bugara. Kad bi bio nastupio zgodan čas, bila bi ga ova il ona evropska vlast razmršila i status quo prešao bi da postoji u njezin interes.

Nekoliko mjeseci prije rata ovaj je list digao svoj glas, kao u nekom proročkom nadahnuću, da se gordijski uzalj na Balkanu mora što prije razmršiti, da se mora naći novovjekovski Aleksandar, koji će plamenim mačem presjeci uzalj i povesti željene vojske onamo, kamo ih prošlost i budućnost zove.

I Aleksandar se našao, trgo je plamenog mača, otvorio je put vojskama i vojske učiniše čuda od junaštva, kojima se niko ne nadao. Silna imperija turska, koja je u 17 vijeku poklopila pod se Evropu od Beča i Pruta do Jadranskog i Crnog mora, srušena je

pod udarcem potomaka Marka Kraljevića i Miloš Obilića. Osvećeno je Kosovo, osvećena je Majka Jugovića, a kruna Lazarova sija opet na suncu slobode i stare slave.

U našoj kući nema više tursva ni sile turske. Ona pripada historiji; ne historije slave, već historije sramote.

Ma bilo koji narod, ostavi kod položnog naroda bar nešto, što mu služi na čast; Turska ostavlja u našem narodu samo uspomene crne, uspomene sramote nevidjenih, suza prolivenih, uspomene kolaca i harača, janjičara i bašibozuka, djece s majčinih grudiju otrgnute i poturčene, djevojaka silom obeščašćenih.

Mi za Turskom ne možemo plakati kao ljudi, niti bi se mogao iko naći u neljudskoj Evropi, da za njom prolje suzu. Kao Slaveni, kao Hrvati, kao Srbi, kao Jugoslaveni mi se njezinu rasulu radujemo i u nedostižnom likovanju brojimo te dane danima jedine radosti i novog doba za cio slovenski jug. Doba novog, koje nam budi nove nade.

Bilo nas je, evo nas i biće nas. Bilo nas je za drugoga, biće nas i za sebe. Ono ime, lijepo i slatko, koje nam se ne dopušta napisati ni izreći, proštiće, izreći će ga u duši svojoj svaki naš čovjek, dok bude čitao ove il slične retke.

Oh, da! Slaveni na jugu znadu trpiti, znadu čekati, znadu kriti u srcu svom nade, kojima razni gordijski uzlj ne daju slobodnog puta.

Turska je imperija pala i ne plaćemo za njom.

Odavna je ona bila nesposobna za život. Sve one puste injekcije, pomoću kojih ju je htjela Evropa da drži na ži-

votu, bijahu uzaludne. Von der Goltz htio je, da je oklopi gvozdenim oklopom i učini ratnikom nepobjedivim, Evropa joj je skrojila drugi nepovredivi oklop „*statusa quo*“ i metnula ga pod nos našem narodu, da ga gleda i da ga trpi i ne tiče, da mu taj *status quo* bude teži od samog jarma turskog.

Nu Bog narodâ htio je drugo. On nije nikad dao, da se utrne onaj plamenčić, onaj žizak, koji je pogibijom Kosova narodna vila užegla u srcu našeg naroda od jednog do drugog mora.

Žizak je gorio i njegovo, ma kako malo, svjetlo rasvijetljivalo je neprestano narodu našem onaj nuglič prošlosti, onu stranicu historije, koja mu pogledom diže dušu, uspomenu mami suze, koja mu imenima Kraljevića, Obilića, Jugovića, Ljutice Bogdana, Srdje Zlopogledje, Sitnice, Laba i Kosova žegla krv, žegla nade, dražila mišice, navijala gulse javorove, da u jecanju tužnog i plačnog glasa sa gusala probudi u čulima njegovim ono što je bilo i načuje, naslušne ma i daleki navještaj onoga, što bi moglo biti.

Bog narodâ htio je drugo. On je turio ispaćenu narodu u ruke osvetnički mač, stavio mu na čelo novog Aleksandra maćedonskog, da on kao bogodani vožd presiječe mačem uzao i pod mač okrene sve što već bješe dodijalo bogu i narodu, a što još htjedoše da na životu uzdrže oni neki po Evropi, za koje je rečeno, da će prije kamela provući se kroz ušicu od igle, neg li oni vidjeti kraljevstva nebeskog.

Svršila je sila turska u nas.

A svakoj sili, ma otkle dolazila, sudjeno je da kad-li tad-li svrši.

bV.

Ponos.

Naše dragocjeno jugoslovenko poštenje i čast, čuvajmo. Ne okaljano. Svijetlo. Kao kristal. Čuvajmo bjelinu i sjaj nacionalnih naših duša. Ponos, rođen u krvavim i osvetnim kosovskim ružama, neka je prva i posljedna naša riječ. Nije za život ona nacija, koja dopušta pljuvanje na nacionalnu svoju čast. Bijedni su i bljutavi oni koji istapaju pred silom koja nas uništava. Duboka, prastara i čvrsta svijest u divlju našu snagu i beskrajni ponos naš, treba da stvori instinkt protiv legija blesavih

Pravo se nedobiva milošću Jesu li napokon svijesni milijoni naši, da treba udar placati udarima i da za nas ne vrijedi hrdjavo tumačenje Hristovih riječi: Ko tebe kamenom ti njega hljebom. To je poniženje za ugnjetavanje. Za nas treba da vrijedi drukčija dogma: *Ko tebe kamenom ti njega gvoždjem.*

Ponos, zlatni naš nacionalni ponos, neka nam bude vrhunac svega. Bez ponosa nema zdravog i priznatog života. I ko nam gazi ponos i prezire ga, uništava nam naše živote

Pa zar mi naše živote tako lako dajemo? Zar mi da umiremo bijedni i poniženi? Ona nacija umire u kojoj jedan može da nesmetano ismijava i gazi milione. Zar je fizička snaga jednoga jača od milijona?

Ne. Nije. Da ti milijoni imaju ponosa, ni hiljade dušmana ne bi bilo dosta. Zbog uvrede ponosa, instinktivno se ubija, bez razmišljana, bez ceremo-

PODLISTAK.

Uzgoj ruža u Bugarskoj.

Današnji Bugari, koji su svojim junačtvima zadivili vaskoliku matoru Europu, jako su štedljiv narod te umiju da svaki kut zemlje svoje, koju krvlju iskupiše, eksploatišu te učine plodnima i najzapuštenija mjesta. Po svojoj poduzetnosti nalik su Česima, ali su ih za to svojoj tradicionalnom štedljivošću nadmašili. I niko ne bi reko, da taj narod, koji se u velike bavi uzgajanjem lijepih crvenih miomirisnih ruža, umije tako junački vojevati i s preziron: gledati smrt. Među visokim kosama Balkana i Srednje-gore pukla je duboka kotlina gornje Tunže, u kojoj se oko Kazanlika, Magliša, Hainkōja i Slivena na kilometre daljine protežu širna polja zasadjena ružama, od kojih se dobiva glasovito *ružično ulje*. I čovjek doista nema pojma, koliko i kako se svaki Bugarin ponosi svojom dolinom ruža, ali taj je ponos i opravdan, a evo zašto. Jednaka kultura ruža u velikom je jeku u Perziji i to baš u okolici Jofahana, nekadanje prijestonice, ali za čitavu Europu jedina Bugarska ima taj monopol. Svi pokušaji, da se po primjeru Bugarske, uznastoji podignuti ili bar uvesti kulturu ruža, do danas su se pokazali bezuspješnima. Ona velika dolina u Bugarskoj,

ispunjena zelenim grmljem ruža, jako je na zgodnu položaju, te su polja ovdje izmjenjena žitom, kukuruzom i duhanom.

Kulturom ruža bave se u Bugarskoj kakovih 180 godina, te sada jedino goiše dvije vrste crvenu i bijelu. Kad dodje jesen i ovu dolinu ružina mirisa ovlada monotonija, te je bez ikakove privlačivosti. Između pojedinih bokova (grmova), koji su zasadjeni gotovo u istom redu i razmaku kao i kod loza, zemlja se preore ili plugom ili za to zgodno udešenim maškinima, nalik na one, te se u Istri upotrebljuju. Po tom se ostavi u miru sve do proljeća. Tko je pak tu dolinu vidio u času općeg umiranja, dakle u jeseni, pak se k njoj opet u rano proljeće navrati, taj nikako ne može da ju niti iz daleka prepozna. Čitava se slika sasna i iz temelja promjenila, tamnozeleno boja pretvorila se u crvenu-bijelu, dok snažni miris, koji je opija i uspaljuje zamjenjuje onaj vonj izorane zemlje i požućelog lišća, što ga u jeseni osjećamo. Značajno je to, što u doba opće cvatnje ruža možeš da u Bugarskoj u svakoj banji dobiješ i ružičnu kupku po uzoru starih Rimljana. To biva tako, da u toplu vodu odredjenu za kupanje baciš 10—12 kg. svježih ruža.

Berba ruža započinje obično sredinom ožujka a svršava sredinom lipnja. Pošto je neophodno nužno za daljnu manipulaciju ruža da iste zadrže svoj miris, to onda treba

nastojati da ih se pobere iz jutra rano, ali svakako prije no je sunce visoko poskočilo. Jedino žene i djevojke sudjeluju u berbi ruža.

Kad je berba dogotovljena onda se prelazi na proizvodnju ružičnog ulja. U obične francuske aparate za destilaciju trpaju se ruže, iz kojih se nakon prvog prokaplivanja dobija tako zvana *ružična voda*. Ova se ružična voda nanovo destilira, što u ovom slučaju znači rektificiranje, iz koje se onda neposredno dobije *ružično ulje*.

Ja sam samo u kratko spomenuo postupak kojim se dolazi do produkcije ružičnog ulja, dok drugom prilikom progovorit ćemo opširnije ob ovoj zanimivoj i unosnoj bugarskoj industriji.

Kultura ruža u Bugarskoj jako je intenzivna i što je glavno zahvaća sve to većih dimenzija. Godine 1896 površina ružičnjaka u Bugarskoj zapremala je 4844 hektara dočim već godine 1903 proširila se ta površina na 5960 hektara. Danas će ružičnjaci u Bugarskoj obasizati prostor od 6500 hektara. Jedan hektar ružičnjaka danas predstavlja vrijednost od 2400 Leva ili Kr. 2280. Desi li se, te godina bude dobra, bez poledica i tuče, to onda jedan hektar može da izbacii od 2900—3000 kg. ruža, dakle baš toliko, koliko je dostatno za proizvodnju jednog kilograma ružična ulja, što zapada i do 800 K. Tako se n. pr. godine 1900 potrgalo na bugarskim ružičnjacima nešto oko 16 mili-

jona kg. ruža te se izvezlo ulja 5350 kg. ulja najvećim dijelom u Francusku, Njemačku, Englesku i Ameriku. Zar vas ne zamišlja malo lijepa svota od preko 4 milijona Leva (1 Lev — K. 0.95) što je te godine kapnula u tisuće bugarskih seljačkih džepova?

Kultura ruža u Bugarskoj zanajprije je stala da zanima Franceze, te ti ovi imatome već par godina zamjenjuju vinograde sa ružičnjacima. Pošto ni Švabo ne smije u ničemu da zaostane za Francezima, to se i u Njemačkoj počele saditi i uzgajati ruže na način bugarski. Nasade ruža u okolici Leipziga i Magdeburgu pokazale do sada vrlo dobre uspjehe. Jednako intenzivno bave se kulturom ruža i na Kavkazu kao i u okolici Bruse. Nema sumnje kultura će se ruža s vremenom prošiti, iz čega neminovno slijedi pad ogromne cijene *ružičnog ulja*.

N. K.

Opaska ur: Uvrstavamo ovaj dopis o bugarskim ružama, jer je važan za narodno gospodarstvo, tim više što u ovo doba osobite „slobode štampe“ kad se o balkanskim prilikama, te palim srpskim i bugarskim glavama ne smije da piše, mislimo da će bar nježne i mirisne ruže — i ako su bugarske — poštediti dlakavi dlan i modra olovka; u ostalom i ne ostaje nam drugo nego da pišemo o ružama, zelju, blitvi, kupusu i sl.

nija. Ponosa, ponosa nam treba. Ponosa!

A gdje je naš ponos?
O, srama!
Čuvanje ponosa, znak je životne snage.
S. Galogaža.

Iz parlamenta.

U parlamentu je dne 29. pr. mj. svršila je budžetna rasprava. Među ostalima govorio je i tršćanski slovenac Dr. Rybarž. On je rekao, da je vodeća misao austrijske vanjske politike mržnja na jugoslavene i strah pred njima. Ta mržnja, da je pretvorila u veleizdaju sve iskaze simpatija za balkansku braću, ali usprkos svemu tome je balkanski rat poučio austrijske jugoslavene da jedino sloga i ujedinjenje čini narode jakim. Ujedinjeni će jugoslaveni Austrije svladati sve neprijatelje.

Zast. Sesardić konstatirao je da nijedna stranka nije zadovoljna sa uspjesima vanjske politike. Mjesto da se kazni one, koji su dizali ratnu hajku, diže se nova hajka na tobožnju pogibelj panslavizma i na prijetnje balkanskih slavena. No nijesu bili u pogibelji interesi monarhije, već interesi pargermanstva. Pobjede balkanaca, su udarile nepremostivu zapreku prodiranju Dranga na istok. U interesu pangermanizma bijaše stvorena i Albanija. Radi pangermanske politike monarhija je upropaštena. Interesi monarhije bivaju izjednačeni sa interesima Njemaca i Magjara, čiji patriotizam nije bio uvijek onako nepokolebiv kao danas, Hrvati u ovoj monarhiji imaju svoju domovinu raskomadnu, pod gospodstvom Njemaca i Magjara. Interesi hrvatskog naroda ne bivaju uopće uvaženi, a u gospodarstvenom i kulturnom pogledu su strašno zapušteni. Miljoni, odredjeni za Dalmaciju nalaze se samo na papiru, dočim se troši samo za vojničke stvari. Narod koji je ovako zapušten i ugnjetavan od komesarijata, iznimnog stanja i vojničke diktature ne može imati nikakva patriotizma za ovu državu, te je njemu sudbina ove monarhije postala sasvim ravnodušna. Monarhije može izbjeći sudbini Turske, a bolesni čovjek na Dunavu može ozdraviti jedino ako se narodima monarhije dade neodvisnost. Prisposobljanje prilika hrvatskog naroda sa sjajnim uspjesima slobodnog srpskog i bugarskog naroda dokazuje, da je naš narod, koji je po položaju i kulturi morao biti prvi, najviše zaostao. Svi su narodi na Balkanu postigli slobodu, jedino Hrvati stenju pod madžarsko-njemačkom mamuzom. Naš narod je za sve balkanske narode živi dokaz, da je ova monarhija za sve Jugoslavene prava tamnica sa njemačkim i madžarskim profošima.

Zast. Biankini je na koncu sjednice protestirao protiv osvadama, njemačkih govornika, te primijetio, da će o ličnosti crnogorskog kralja suditi svjetska povijest, a nikako neslane šale bečkih gostova i njihovih kolpota u parlamentu. On ispravljajući tvrdnju zast. Konrada da bi Dalmacija ikad bila talijanska, već je samo vlada tjerala svoje talijansko njemačke eksperimente. Glupo je od Dalmacije zahtijevati zahvalnost vladi. Zahvalnost je doduše osobina našeg naroda, ali bi ipak bilo glupo biti zahvalan bez razloga, a dalmatinci nijesu glupi, Hrvati i Srbi poznavaju jednu dnevnu nezahvalnost, koja je već postala proverbijalna i koja se zove: Beč.

Iseljeničko pitanje.

I.
Pred nekoliko dana izdao je dr. K. Janda omašnju knjigu pod naslovom „Argentina“ u kojoj je eminentno govor o iseljenicima te usput preporuča pažnji iseljenika i „Argentinu“ radi toliko dobrih razloga. I šta mislite? Odmah se našao jedan list, napao dra Jandu i osudio njegovu knjigu. Ovo spominjem onako za primjer, jer u posljednje doba svi su naši patrioti i patriotske, a osobito opozicione novine, udarile u čudne talambase protiv iseljivanja. I tako svaki čas vidjamo u bilo kojoj našoj novini ovog ili onog patriota u pozi branitelja gdje upravo s nikakovim razumijevanjem govori i piše o iseljenicima, protestuje, ljuti se uz obligantno napominjanje „hrvatskih žuljeva“, „amerikanaca“, „lifrovanje hrvatskog mesa u Americi“ i sličnih fraza bez ikakove stvarne podloge.

I u „Naprednjaku“ je bilo govora o iseljeničkom pitanju ali dakako contra, sve promatrajući sa „hrvatskog kampanela“ i patriotskog stanovništva. Naoseb se digla čitava gotovo štampa protiv iseljeničkih agencijama, agentima i pojedinim trgovačkim firmama, koje da nastoje nagovarati svijet na emigraciju. Kao kuma svoj ovoj contreagitaciji bio je predlog jednog zastupnika — ako se dobro sjećam u „Hrv. Rieči“ — da austrijska vlada pošalje u Amerike svoje ratne brodove da ovi pokupe i ukrcaju emigrante i povrate ih kućama njihovim. To se valjda ima pripisati zaboravnosti, jer je gosp. predlađač sigurno zaboravio da živimo u zemlji filoksera, klauzole, klerikalizma, u zemlji iznimaka i prečička od Kr. 6000 što mimogred budi rečeno — na čast vječnu vladi!

Rekoh malo prije kako baš najviše opozicione novine udaraju protiv epidemiji iseljivanja, a ujedno nadju zgodnu formu da navale i na vladu, aplicirajući joj svu krivnju za ovu „prekomorsku bolest“. Isticalo se i ističe kako je to velika šteta po hrvatski odnosno slavenski elemenat, navedajući kako iztočne naše krajeve poplavljaju tuđinci dok zapadni bivaju progresivno depopulacijom oštećeni. U neko doba u javnoj se štampi najviše agitiralo za kolonizaciju Slavonije, jer da se danomice u nju useljuje magjarski i švapski elemenat. Ustavimo se čas ovdje i promotrimo li bolje ovu emigraciju, opazit ćemo da ona ima i karakter i cilj sasvim oprečan od ove prekomorske ili transatlantičke. Ja sam u ovom listu jednom pisao „kako se osvaja svijet“ pa baš ta emigracija u Magjara i Švaba u Slavoniju ubjeđuje nas u iznešenoj misli. Jednaka bi sudbina bila stigla Bačku i Banat da „Zemljoradničke Zadruge“ svojim jeftinim i pogodnim zemljoradničkim kreditom, osnaženjem nacionalne svijesti te discipliniranom ekonomskom organizacijom ne izvukoše iz tuđih pandža sav srpski elemenat.

Pa ipak moramo i ako na žalost konstatirati da svi protesti, sva pisanja, sve vladine zabrane protežući se na djelatnost bezdušnih u istinu agenata pak napokon i onaj predlog onog zastupnika, sve se to splinulo, svega je nestalo, samo je iz svih tih bura emigracija bila živahnija i brojnija. Pa i danas dosta je par dana obastati na Rieči ili u Trstu pak da vidiš čitave mase hrvatskih i eljenika, dok pred njima sasvim poznati agenti te im se na kapi kočii „Austro-Amerikanac“. Donapokon i sami emigranti imaju svaki u zupčuku malu zastavicu, na kojoj se čita ime paroplovidbenog društva, kod kojeg je predbilježen za prevoz u prekomorske krajeve. (Svršit će se). N. K.

Svjedodžba ponašanja „Naprednjaka“.

Naš „Naprednjak“ postigao je među dalmatinskim, a sigurno i među svim austrijskim listovima, rekord u — zapljenama, radi njegovog slobodnog, neustrašivog držanja i žilavog otpora proti sili, radi bezobzirne i objektivne kritike svega, što je trulo, te radi ustrajne i vatrene, mladenačke borbe za po-gažena nam prava i slobodštine.

Počam od uvođenja komesarijata u Hrvatskoj malo je koji broj našeg lista utekao nemilostivo i silovitoj modroj olovci drž. odvjetnika. Br. 15., 18-23, 24, 25, 26, 27, 32, 33, 34, 35, 36, 37-39 sve jedan za drugim plijenjeni su zbog zločina §§ 63. 65. k. z. zbog prestupaka §§ 302, 303, 805, itd. t. j. radi zločina uvrede veličanstva, smetanja javnog mira i reda, bunjenja, draženja, vrijeđanja, snižavanja ugleda pojedinih institucija itd. itd. — čak i zbog § 58. k. z. veleizdaje.

Od br. 40 unapred, kad je omladina stala da piše u našem listu ponajprije u rubrici „omladinskom glasniku“ a zatim u cijelom opsegu lista — svaki broj bio je redovito plijenjen. — Brojevi 40—53 lanjske godine i svi ovogodišnji „Naprednjaci“ 22 broja redom bili su po cenzuri zaplijenjeni, uključivši i ovaj broj, kojega takodjer sigurno čeka dlakavi dlan drž. odv. i modra olovka.

Ovo je najbolja svjedodžba ponašanja našeg „Naprednjaka“.

Primamo od našeg stalnog izvijestitelja iz Graza.

Generalštabski pukovnik — špijon!

Sva se štampa bavi od nedjelje dana o velikoj špionazi sa strane generalštabskog pukovnika Redl-a — koji je radi toga počinio i samoubojstvo u Beču predprošle sedmice. (kako donosimo u našim vijesicama). U 15. br. „Naprednjaka“ bili smo donjeli vijest o nekakvoj špionazi, u prilog jedne velike države, sa strane braće Jandrića. Ta vijest bila je djelomično zaplijenjena, ali danas imamo razloga da vjerujemo, da se to neće ponoviti, pošio se sva štampa time bavi i jer ćemo ovdje samo prikazati slučaj, bez da ga komentiramo.

Moramo najprije spomenuti, da su sve njemačke novine, kad su pisale o Jandriću, jednoglasno istakle, da je Jandrić Srbin iz Bosne! Bogu hvala pukovnik Redl nije Srbin, nije Bosanac, već Nijemac, a neka se njemačke novine tješe s time, što je tobože Redl od porijekla — židov, čak i Poljak; mi međutim znamo, da je Nijemac timokatloličke vjere! Dakle Redl c. i kr. pukovnik generalštaba, više puta odlikovan raznim i rijetkim ordenima i sa strane prijestolnoga grada Beča i onoga — Berlina, bio je plaćeni špijon jedne velike države. Redl, koji je radi svog visokog položaja uživao veliko povjerenje u vojničkim krugovima, mlad još tek 43 god. bio je na vrhuncu svoje karijere. Vodio je špionazu i za Austriju, t. j. bio je šef špiona austrijskih u Rusiji, tako da ga je ratno ministarstvo u Beču poslalo u Rusiju da nauči ruski jezik. Nije izdao Rusiji samo naert tvrdjava i mobilizacije još za vrijeme aneksione krize, a još više za vrijeme ove zadnje, već je izdao istoj i austrijske špione u Rusiji, koji su vodili špionazu za Austro-Ugarsku monarhiju.

Redl je živio raskošno: imao je dva automobila, stan u Pragu i u Beču, te se kaže da je ostavio jedno imanje od dva milijona kruna, premda je od obitelji relativno dosta siromašan. Priča se još o Redlu da je omoseksualac, jer da su mu našli u stanu jednu sliku svoga „ordinanza“ u šenskim gaćicama!

Što je bilo u svemu tomu, to se još ne zna; držimo da i odgovori na različite upite stavljene vladi u bečkom parlamentu, neće biti dovoljni da dokažu pravu istinu. Jer je sistem uvriježen kod nas, u ovoj sretnoj državi, da se zabašuri sve ono, što ne ide u korist države. Hoće li im to uspjeti i ovaj put — sumnjamo.

Ali najveću senzaciju pobudjuje to, što je Redl bio prisiljen da se ubije, od koga? To nije teško razumjeti; jer jedna rasprava pa ma bila tajna neznam kako, bila bi osramotila cijelu vojsku, a ovako je ugled spašen!!

I tako, dok su naši državni odvjetnici plijenili sve vijesti o mobilizaciji na Ruskoj i srbskoj granici, isti austrijski pukovnik — koji je suradjivao pri planovima za slučaj eventualnog rata između Austrije i Rusije — izdao je sve — slavenskoj Rusiji.

Che, che ne dicano — c'è del marcio“

Dopisi.

Antofogasta 24 Travnja.

Primismo pismo od našeg čovjeka iz slobodne Amerike, iz koga vadimo ovo:

„Eto mi amo sinovi slavenske krvi danas veselo vijemo naš hrvatski barjak sveti u ovim američkim stranama. Naše hrv. društvo danas je razvilo naš slavni barjak na slavu pobjede naše braće Crnogoraca, čujuć, da su jučer pobijedili na bojnopolju neprijatelja i da su osvojili Skadar na Bojani. Živila naša braća Crnogorci, slava kralju Nikoli Njegušu Petroviću, koji se nije htio pokoriti volji neg junački pošao napred za domovinu.

Brzujavij nam juvljaju, da naša braća u Dalmaciji kliču veselo Balkancima i njihovim a najskolji srpskoj braći crnogorskoj.

Kad će doći sveti dan, da se i mi (izostavljam). Op. ur.). Eh, mi smo amo u dalekom svijetu, ali naše srce vazda je tamo i čezne za našim pitomim krajim.

Mi se veselimo čuti dobro od tamo, a žao nam je čuti zlo il slabo.

Mi smo braća hrvatskog sinca plemena, nećemo se nikad tog stidit imena.

Slava našem narodu na Balkanu! Napjed junaci, napred Hrvati! Zapjevajmo jednoć veselo našu lijepu domorodnu pjesmu, našu lijepu domovinu, junačko zemlju milu.

Primite ljubezni pozdrav od nas sviju ovamo. Mi Hrvati dalmatinski na glas pada Skadra poslali smo ovaj kablogram:

„Njegovom Veličanstvu Kralju Nikoli I. Cetinej:

Radujuć se zauzeću Skadra kao postignuću naše vlastite slobode, dalmatinski Hrvati Antofogaste, čestitaju Vašem Veličanstvu divić se junačkoj crnogorskoj vojsci i balkanskim saveznicima“.

Dubrovnik 2 Lipnja 1913.

(Izlet „Sokola“) U nedjelju je bio izlet našega „Sokola u Slano. O. k. Poglavarstvo zabranilo je Sokolovima — u ime javnog mira i reda — svako pjevanje i klicanje. a srpskohrvatskoj muzici sviranje svih srpskih marševa. Na parobrodu bijaše četa raznih besposličara, činovničkih sinova i sličnih. U Slanomu dočekao nas je na obali Pivac, te je oštro motrio izletnike, nadajući se, da će mu se i opet pružiti prigoda kao ono u Cavtatu. A po Slanomu obiljetahu razni gladničine oko Sokolova i omladine zaludu se mućeći, da što protudržavna ulove. Sve je prošlo u najboljem redu, izletnici se najugodnije zabaviše, a neki ter neki vratitše se obješena nosa.

(Odlazak c. k. poglavara). U jednom mjesnom listu izašla je bilješka o odlasku bivšeg c. k. poglavara, u kojoj piše, da je najbolji dokaz koliko je Dubrovčanima bio omiljo onaj veliki broj najuglednijih građana, koji ga dodjoše na parobrod pozdraviti. Ovo nije ništa istinito. Na obali bijahu sve sami c. k. činovnici i njihove žene, koji otpratiše c. k. poglavara. A ono par nezavisnih građana, koji bi se svi mogli izbrojiti na prste, dodjoše, da pozdrave ne c. k. poglavara nego, većina, gospodju i gospodjice Škarić, a neki i znanca g. Škarić. Čudimo se, kako se ono moglo napisati u jednom dubrovačkom listu, kad se zna, koliko baš Dubrovčani udaraju na čudo sa postupanjem c.

k. poglavarstva. A baš ovih dana bijahu pune tavnice omladinaca osudjenih od c. k. poglavarstva po Bachovoj patenti. Ovo napisah samo radi onih, koji ne žive u Dubrovniku, da ne bi promislili, da se Dubrovčani 1913 godine oduševljavaju za kakve c. k. poglavare.

(*Rasprava protiv omladini*). Rasprava protiv 14 omladinaca, koji su tuženi radi manifestacija za Jugoslaviju i Balkanski savez, bit će na 17 ovog mjeseca. *Bat.*

Politički pregled.

U Budimpešti je sudbeni dvor proglašio osudu u parnici Lukacs-Desy. Osuda utvrđuje, da je Desy potpuno dokazao svoju tvrdnju, da je Lukacs najveći panamist Europe, pak s toga sud riješava Desya svake krivine, a osudjuje ugarski erar, da nosi cijele troškove parnice. Osuda je izazvala u cijeloj javnosti silnu senzaciju, te je velika masa naroda priredila Desyu oduševljene ovacije.

Dne 4. t. mj. na sjednici parlamenta došlo je do užasnih skandala. Žandarmerija, policija i vojska sa mašinkama zaposjela trg oko parlamenta. Opozicija, pozdravljena od više hiljada osoba došla je korporativno u parlament, gdje je Justh prije početka sjednice izdao proglas na mađarski narod, pozivajući sve poštene ljude u borbu protiv Tiszinog režimu. Čim udjose u dvoranu Tisza i Lukacs započe odmah užasna buka. Opozicionálni zastupnici viču: „lupeži, šuftovi, dajte ukradeni novac natrag, Lukacs je u ime Njegova Veličanstva sudjen“. Tisza opominje pojedine zastupnike, osudjuje ih na globu i uručuje više njih imunitetnom odboru. Opozicija viče u koru: soli, soli, soli. Predsjednik suspendira sjednicu, a parlamentarna straža sa svojim oficirima prodre u dvoranu Opozicija viče: sramite se vi slugo Tiszine. Kapetan Geroe izvuce sablju i udari tri puta zast. Hedervary sabljom po glavi. Ovaj se sruši obliven krvlju. Nastaje opća uzbuđenost i zgražanje svak viče: ubojice, smrdeći banditi. Parlamentarna straža tjera opoziciju iz dvorane, a ova viče: mi ostavljamo ovo društvo lupeža i ubojica iz zasjede, mi s njima ne sjedimo zajedno. Nakon toga parlament se odgađa do 11 o. mj. Ozlede zast. Hedervary nisu baš sasna teške.

Lukacs je otputovao u Beč i sutra će pitati od kralja demisiju i kako se glasa preporučiti Tiszu kao nasljednika. Druga je opet verzija, da će biti uspostavljena provizorna vlada pod predsjedanjem min. domobranstva Hazai. Grof Karoli je pozvao min. poljodjelstva Sereny na dvoboj pištoljama uz teške uvjete. Predstoje i druge slične afere.

Između Bugarske i Grčke došlo je do sporazuma, da se odluka o pripadnosti Soluna prepusti velesilama, jedina je razlika još u tomu, što Grčka zahtjeva da arbitražna bude prepuštena samo silama trojnoga sporazuma, dočim bi Bugarska htjela prepustiti riješenje toga spora svim velesilama. Bečki diplomatski krugovi izražuju uvjerenje da će grčko-bugarski spor biti mirno riješen ali da srpsko-bugarski odnosi postaju sve akutniji.

Demisija bugarskog ministarstva. Gešov je prikazao u subotu iz ustavnih razloga, zbog držanja Srbije demisiju. Kriza će biti riješena nakon povratka Daneva.

U Beogradu je na povratku iz Caribroda izjavio je Pašić: nema nikakva povoda da mi se čestita. Naš je sastanak bio veoma srdačan. Mi smo odlučili, da riješimo sva pitanja bez intervencija trećih. Poteškoće su velike, ali ne nepremostive. Ako seveznici pokažu dobru volju, nadam se, da će biti zapriječen srpsko-bugarski rat. Naša je vojska spremna na svaku eventualnost.

U Londonu 31. svibnja točno a 12 sati potpisuše svi delegati ratujućih država u James palači mirovni ugovor. Sir Eduard Grey naglasio je nakon toga radost Engleske i cijele Europe nad ovim historičkim događajem, te da se čvrsto nada, da će

sada biti olakšano i uređenje ostalih pitanja. Na koncu je izrazio želju, da na Balkanu nastupi novo doba mira i napretka. Delegati su zahvalili Sir Grey za gostoljubivost i prijateljstvo Engleske. Crnogorski delegat Popović je izjavio da je Crnogora silno nezadovoljna sadržajem mirovnog ugovora, a pošto Engleska nosi najveći dio krivnje, što je Crnojgori otet Skadar, to je Engleska sada dužnik Crnogore u čije ime njeni delegati traže, da se poprave albanske granice. Uz protestiranje ostalih delegata potpisao je tada turski i bugarski delegati dotadni protokol po kojemu mirovni ugovor odmah stupa na snagu.

Ekspozè srpskog ministra presjednika Nikole Pašića o ugovoru balkanskih saveznika i srpsko-bugarskom sporu, držan na 30. pr. mj. u predpodnevnoj sjednici skupštine, bio je saslušan sa najvećom nape-tošću i izazvao je jak dojam svojom otvorenošću.

Pašić je medju ostalim naveo slijedeće: „Najvažnije je pitanje razgraničenje sa Bugarskom. Savezni ugovor je tajna i ne može se u cjelini iznositi. Savezni naš ugovor ima za cilj obranu i uzajamno čuvane interese i predviđa razne slučajeve i određuje prava i dužnosti.

Srbija je do kraja idealno vršila savezničke dužnosti jer je duboko uvjeren da će biti to uvaženo.

Prema Saveznom ugovoru Srbija je imala pravo na primorje i sjevernu Albaniju. Srbija je osobito nade mnogo polagala na svoj izlaz na more. Ali pod presijom ona je morala napustiti primorje i Albaniju. Rat sa Austrijom i Italijom stavio bi bio u pitanje tekovine rata s Turskom i Srbija je u interesu svojih saveznika žrtvovala najvažniji dio osvojenoga teritorija. Velike sile su dakle bile ona „vis major“, kojim je izbrisana ona tačka ugovora, koja daje Srbiji izlaz na more. Koliko smo lojalno vršili dužnosti vidi se iz toga: za vrijeme riješavanja pitanja o Albaniji i povlačenja srpskih trupa predlagana je Srbiji sa izvjesne strane cijela var-darska dolina sa Solunom, ako dobrovoljno odustane od primorja. Srbija je odbila taj predlog da ne povredi saveznike. Kad se radilo o nastavku rata u Trakiji, govoreno je Srbiji, da njeni interesi zahtjevaju da Bugarska ne dobije Jedrene i Trakiju a ipak Srbija je pomogla Bugarsku.“

Na 29. ov. mj. na Vidovdan pripravljaju Srbi ove godine veliko slavlje na Kosovu polju. Kako je poznato pred 500 godina bilaje na Kosovu polju srpska vojska potučena od Turaka, dok ove godine Srbi ne osvetiše Kosovo potukoše Turke, i zato sada pripravljaju veliko slavlje.

U Petrogradu drže kao stalno, da prijedlog Austrije i Italije o Albaniji neće biti usvojen na konferenci u Londonu, jer ga ne odobravaju ni Rusija, ni Engleska, ni Francuska.

U Tripolisu nastadoše novi žestoki okršaji između talijanskih četa i Arapa. Ovi navališe na talijanski logor Mangri, ali nakon žestoke borbe i uz velike gubitke bijehu potisnuti. Znatni su i talijanski gubitci.

Francuska štampa oštro napada Italiju, radi njenog držanja u pitanju granica Albanije, koje dokazuje, da Italija goji nezgodljive težnje glede Albanije i Balkana.

Bilješke.

Afera Redl. U Subotu u noći ubio se u jednom bečkom hotelu šef generalnog štaba praškoga zbora oberst Redl. Kako sve novine javljaju, pak i poluslužbene, Redl je kroz 14 godina bio ruski špijun. Kao izvršno kvalificirani general-štab lako je došao do raspolaganja i upoznavanja važnih strategičnih planova, te je u ovoj zadnjoj krizi izdao Rusiji cjelokupne vojničke planove. Putem jedne anonimne tužbe saznalo se za Redlovo djelovanje. Optuženi Redl pozvan je

u Beč, gdje mu oficiri u njegovoj sobi u hotelu saopćise otkriće i na stolu ostaviše browning revolver sa uputama uporabe. Redl se ubio. Njegovo mrtvo tijelo bilo je potajno pokopano. U vojničkim krugovima vlada prava konsternacija. Predstoje uhapšenje nekih drugih viših oficira, od kojih su neki već utekli.

Redl je prodao Rusiji ne samo planove mobilizacije i istupanja vojske za vrijeme zadnje balkanske krize, već i za vrijeme aneksione krize ondašnje njemačke planove, učinjene zajednički sa austrijskim generalnim štabom. Izdaja Redla bila bi Austriji u slučaju rata dovela do strašnije katastrofe. Istraga koja se dalje vodi daje sve strašnije rezultate. U Beču su bili uapšeni jedan generalmajor i tri viša oficira, mnogo oficira praškog i przemyskog korpsa teško je kompromitirano. Car i prestolonasljednik daju se neprestano izvješćivati. Mnogi visoko položeni generali bit će pozvani na odgovornost radi zanemarivanja svojih dužnosti. Uzdrman je položaj šefa generalnoe štaba Konrada Höt-zendorffa, koji je već i predao demisiju, ali je kralj nije primio.

Pukovnik Redl je bio iprva preza-dužen. Vjerovnici su ga progonili radi duga i on se dao na špijunažu. Udaralo je u oči, ako su se monarhiji htjeli poduzeti kakove vojničke mjere, da su bile odmah paralizovane protumjerama u Rusiji. Za mjere monarhije znao je vrlo malen krug osoba, a u tom krugu bio je i pukovnik Redl. Nekoliko časnika odlučilo se i stavilo su mu stupicu. Da li su ga pozvali u Beč kao da se radi o ruskim agentima u hotel Klomser.

Redl je godišnje trošio 100.000 kruna. Interesantno je, da je pod njegovim vodstvom bio protušpijunaški ured. Onaj koji je taj ured imao nadzirati, bio je dakle sam špijun.

Oficir Jandrić osuđen je od ratnog suda na 20 godina taničnice.

Srpsko-bugarski konflikt. Srpski poslanik u Beču, g. J. Jovanović, iznosi u bečkoj „N. Fr. Presse“ vrlo zanimljivu statistiku, iz koje sasvim logično izlazi opravdanost srpskog stajališta prema bugarskomu u sporu. Bugarska traži, da se osvojeni krajevi podijele ovako: Bugarskoj 87.000 kvadratnih km., Srbiji 26.000, Grčkoj 11.000 i Crnoj Gori 7.000. Ratnim operacijama je bugarska vojska osvojila po prilici 59.000 kvadratnih km., srpska 60.000, grčka 30.000 i crnogorska 7000. Srbija i Grčka sada traže, da Bugarska od toga dobije 61.000 kv. km., Srbija 36.000, Grčka 27.000 i Crna Gora 7000. Sada imade Bugarska 96.345, Grčka 64.567, Srbija 48.550 i Crna Gora 9200 kvadratnih km. Po zahtjevima bugarske imala bi buduća Bugarska 183.000, Srbija 75.000, Grčka 76.000 i Crna Gora 16.000 kv. km. Srbija i Grčka pak traže, da buduća Bugarska imade 156.000, Grčka 92.000 (osim Krete i otoka), Srbija 85.000 i Crna Gora 16.000 kv. km.

Pučanstvo je prije rata brojilo: u Bugarskoj 4.340.000, u Srbiji 2.970.000, u Grčkoj 2.631.000 i u Crnoj Gori 270.000. Po srpskim i grčkim zahtjevima izgledali bi u budućnosti ovi brojevi: u Bugarskoj 6.600.000, u Grčkoj 3.500.000 (bez Krete i otoka), u Srbiji 4.100.000.

Srbija između ostalih važnih razloga opravdava svoje stajalište i ratnim žrtvama. U početku i tečajem rata mobilizovano je u Bugarskoj 450.000, u Grčkoj 150.000, u Srbiji 402.000 i u Crnoj Gori 45.000 vojnika. Bugarska je na rat, po prilici, potrošila 450 milijuna franaka. Srbija 402 milijuna, Grčka 250 mil. i Crna Gora 45 milijuna franaka. Pali i od rana i bolesti umrli iznose: za Bugarsku 40.000 ljudi, za Srbiju 21.000, za Grčku 6000 i za Crnu Goru 8000. Ako se ovi gubici podijele na kvadratne kilometre, onda bi po bugarskim zahtjevima stajao svaki kvadratni kilometar: Bugarsku 12.200 Srbiju 27.000 franaka, Crnu Goru 28.700 franaka i Grčku 30.100 franaka. Po predlozima Srbije i Grčke stajao bi kvadratni kilometar: Bugarsku 17.000 franaka. Srbiju 20.000, Crnu Goru 23.700 i Grčku 40.000.

Srbija će ostati za polovicu manja od Bugarske i onda, ako se ispune srpski i grčki predlozi, no u tom je slučaju zadržano ravnovjesje i stara simetrija. A ova je temeljna misao bila preduvjet za ugovor, bez kojega se uvjeta savezni ugovor nije mogao ni zamisliti. Srpski poslanik svrčava: „Srbija traži dakle danas reviziju po računu ravnotežja. Ako Bugarska ostane kod svoga stajališta, onda se vrijedja princip ravnotežja, a s tim se stavlja u pitanje i budućnost balkanskog saveza. Ovaj je princip bio rezon opstanka saveza i mora stoga biti njegov temelj i dalje“.

Ministarstvo unutarnjih posala odbilo je utok slovenskog sokolskog saveza za održanje svesokolskog sleta u Ljubljani. Tako se ove godine ne će obdržati sokolski slet.

Kako fratri za se u Drnišu agituju? Neka služi za jedan primjer slijedeće pismo, koje bez komentara iznašamo: Mnogo poštovani oče, fra Stanko Gjirlić — Miljavci. Ovo su birajući II tijela a kod nas dužnici za navedene svote, postupajte sa njimi kako vam je već poznato. Ako će biti na izboru nama protivni, biti će 14 dana po izboru predani sudu. (Slijedi popis imena dužnika blagajne i iznos pojedinih veresija). Sa odličnim štednjem — *Hrvatska Seoska Blagajna za štednju uknjižena na neograničeno jamčenje u Drnišu.*

Samo tako napred za osvješćenje naroda!

C. k. ministarstvo financija svojim otpisom od 29. maja t. g. br. 36013 našlo je da predulji do 31. jula t. g. rok za predaju fasija sa ličnu dohodarinu za godinu 1913 koji je bio ustanovljen ministarstvenim otpisom od 14. marča t. g. br. 18080 do 31. maja. t. g.

Obrok lične dohodarine i prihodarine što je dospio na 1. juna ima se platiti u smislu § 5 zakona od 9. marča 1870 l. d. z. br. 23 kod odnosnih poreznih ureda prema pristojbini predjašnje godine.

Iz mjesta.

Redarstvene prilike u našem gradu — ako svi znaci ne varaju — obećaju, da će se poboljšati. Lijepo je da i „Hrvatska Rieč“ u više navrata ističe, što je sve potrebno u tom pravcu.

Na našoj ulici ima mnogo slabih običaja, što do sad pozvani njesu ni kušali da ukidaju. Biće — valjda — bukvalno uzimali, da valja čuvati sve stare običaje.

Nekidan se zgodno zabilježilo, kako su dječurlija prouzrokovala da je jedan automobil razmrskao veliko staklo u verandi „Velebita“.

Baš o slučajevima gdje su dječurlija imala posla s automobilima, mi imamo više utvrgjenih činjenica.

Nazad par dana iz Drniša je stigao veliki teretni automobil pun mramora za eksportiranje. Šofer je za čas ostavio automobil u prikrajku na obali, te pošao do parobrodarske agencije, da se nešto izvjesti o poslu. Došla dječurlija i stala navijati čekrka na automobilu. Nego srećom čekrka je već prije bio izoliran i samo šoferovoj opreznosti treba zahvaliti, što nije bilo užasnih posljedica.

Nazad pak mjesec dana, na jednom običnom igralištu dječurlije bez nadzora, pred večer, dječurlija se po starinskom običaju gajjala; naljegao jedan automobil, a dječurlija zasula kamenjem. Putnici su morali izletiti s revolverima da rastjeraju drsku dječurliju.

A lani ljeti, isto pred večer i na istome mjestu, razbili su kamenjem staklo na automobilu.

Take pojave, zbija tugaljive, tiču se svega gragjanstva, jer sve što je nelijepo pred strancima ide na račun ugleda cijelome Šibeniku. Zato ih se ne smije zatrpavati, već ih treba stavljati do znanja čuvarima reda, neka ovi onemoguće.

Uopće u našem gradu mnoge stvari reda i čistote treba potpuno urediti i dove-

sti ih na pravu mjeru. Da sve to bude čim prije — mi od srca želimo.

Pločnici ispred kuća neka se grade, preporučuje „Hrvatska Rieč“.

Da ta umjesna preporuka nagje što većeg odaziva, treba pločnike i „skaline“ ostavljati isključivo za prolaz gajganstva, kao god i svaku ulicu. Nijednome naime vlasniku kuće nije drago potrošiti za pločnik, pak — u mnogo većem broju nego ikad do tada — imati pred kućom dječurliju što čini štetu i besposlenjake što se valjaju, taman onako kako je već i sama „H. R.“ vrlo zgodno bila opazila.

Zabavni izlet. U nedjelju 8 t. mj. ako vrijeme dozvoli, priredjuje se izlet za Zlarin i Žirje. Izletu će prisustvovati fanfara mjesnog dobrovoljnog društva Vatrogasaca. Polazak iz Šibenika u 2¹/₂ p. p. Polazak iz Žirja u 7 p. p. vozna cijena tamo i amo K. 1.60.

NB. Javlja se gospodi izletnicima da je strojari Apolonio već premješten s parobroda Nade, tako će sigurno biti uzoran red i mir na ladji. Dakle u nedjelju svi u Žirje i Zlarin.

Nesretan slučaj zadesio je u prošli utorak u večer vrlg našeg prijatelja i sumišljenika, poslovođu „Pučke Štedionice“ g. Matu Vrdoljaka rodom iz Splitsa. Pao je s neznatne visine na tle, ali je pri tom udario zatiljkom o ploče tako da su mu se nesretnim slučajem valjda ustresli moždani, te je pao u nesvjest i bio prenesen odmah u bolnicu, gdje mu je posvećena osobita pažnja sa strane liječnika i znanaca. Pogibelj je težih komplikacija, te je stanje još uvijek teško. Žalimo nesretni slučaj dobrog i vrijednog mladića, te mu želimo što skoriji oporavak.

Porotno zasjedanje u našem gradu započelo je sa procesom zbog umorstva J. Junakovića iz Šibenika. Optuženik Bumba, proti kojemu je usljed odredbe Vrhovnog Suda po drugi put provedena porotna rasprava (na prvij je bio riješen) dobio je sada 10 mjeseci tamnice zbog prekoračenja nužne obrane pri ubojstvu. Zastupao ga je Dr. A. Makale.

U srijedu i četvrtak bila je rasprava proti mladom P. Gojanoviću iz Šibenika, također radi umorstva. Optuženik je bio osuđen na 5 god. teške tamnice zbog ubojstva, a branio ga je Dr. Krstelj.

Danas je svršilo porotno zasjedanje s raspravom proti Preočaninu Stevanu iz Cetinja što je svog brata Marka, koji je nedavno bio pušten iz ludnice, ubio u nužnoj obrani. Bio je riješen, a branio ga Dr. V. Šmolčić imenovan s ureda.

Glazba radničkog društva dala je sinoć koncerat pred kavanom Velebit. Svijeta bilo mnogo pred kavanom i na šetnji. Izvedba glazbe bila je takova, da nam se činilo da smo u kakovom malogradskom cirkusu.

Ne bi bilo zgoroga, da uprava na to pripazi i da ne tura silimice publiku u cirkus, kad najmanje želi. Bez zamjerke.

Radi higijene nek se naredi polivačima obale, da ne grabe vodu morsku sa onih mjesta, gdje se uprav slijevaju gradski kanali. More se osuši pa vjetar sa prašinom nosi bacile po zraku, koji svi udišemo. Čuvajmo javno zdravlje.

Dajem na znanje cjenj. Općinstvu, da u mojoj dobro poznatoj i odlikovanoj slastičarnici držim raznih vrstih sladoleda prve vrsti, kao što i opskrbljavam prama narudžbama raznim tortama u ledu.

Ante Tikulin, slastičar u Šibeniku.

Književnost.

Na prikaz: „Savremenik“, mjesečnik društva hrv. književnika god. VIII. br. 6.

„Bosanska vila“ — Sarajevo godina XXVIII. br. 9.

„Srpska Omladina“ — Srajevo god. I. br. 9.

„Brankovo Kolo“, list za lepu književnost, umetnosti i pouku. God. XIX. svezak IX.

Obavijesti uredništva.

Gg. dopisnicima, osobito onome iz Trogira i Omiša, javljamo, da dopise koji rade isključivo o osobama i običnim lokalnim prilikama, što nemaju važnosti za javni život i opće interese, ne možemo tiskati pod odgovornost uredništva, nego jedino kao pripočeno.

Soba elegantno uredjena, sa i bez pokućstva, posebnim ulazom, iznajmljuje se odma. — Obala k broj 74.

PUČKA ŠTEDIONICA

U ŠIBENIKU

sa K 600.000 - Jamčevne glavnice.

Prima novac od članova. Najmanji je ulog K 0:50 sedmično, koji traje 4 godine do uplaćene svote od K 104:—, što predstavlja jednu dionicu.

Prima novce na štednju od K 5:— unapred, te ga ukamaćuje sa 4¹/₂-5% plaćajući sama rentni porez.

Prima novce u tek. računu, a vrši najtočnije sve naloge vlasnika istih.

Izdaje (samo zajmove članovima) na mjenice, obveznice, uknjižbu i u tek. računu.

8

PIO TERZANOVIĆ

Šibenik

Velika zaliha za ljetnu sezonu

MUŠKIH ODIJELA

Najmodernijeg kroja uz vrlo

umjerene cijene 22-52

NE BOJI SE UTAJKICE.

OBJAVA

Čast mi je staviti do znanja mojim štovanim mušterijama i cienjenom občinstvu da sam moj „Hotel Krka“ premjestio na njegovo staro mjesto, to jest gdje se je u zadnje vrijeme nalazio „Hotel Velebit“ koji sada prestaje.

Preporuča se naklonosti starih prijatelja i cienjenog občinstva, koji će u „Hotelu Krka“ naći sve najmodernije konforte.

Sa veleštovnjem
FRANE CRLJENKO

43

Preuzima
novčane uloge

te ih ukamaćuje sa

4¹/₂ - 4³/₄

na uložne knjižice.

Dionička glavica
80 milijuna

Živnostenská Banka Podružnica u Trstu

Brzojavni naslov:
„Živenstenská“

Središnjica u PRAGU,
utemeljena god. 1868.

VIA NUOVA N.º 29.

Pričuvne zaklade
23 milijuna

Telefon:
N. 2157 — 1078

IZVRŠUJE SVE BANKOVNE POSLOVE.

16-52

Uloge u

TEKUĆEM
računu

ukamaćuje prema
sporazumu.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.

2.000.000 - PRIČUVNA ZAKLADA U PRITICCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE. OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

22-52